

Deklarácia o evanjelizácii

1 ***Poznanie pravdy** je nevyhnutným predpokladom k dosiahnutiu spásy (1Tim 2, 4). Tí, čo poslúchajú Ducha pravdy, sú už na ceste spásy. Bohom zjavená pravda, odovzdaná vo Svätom písme, zverená, strážená a predkladaná Učiteľským úradom Cirkvi, je náplňou evanjelizačného úsilia Cirkvi voči sebe samej a voči druhým¹.*

2 *Spoločenstvo veriacich povolané k zvestovaniu evanjelia počúva ohlasovanie veľkých Božích skutkov (Sk 2, 11; 1Pt 2, 9), aby si tak zachovalo čerstvú silu zvestovania toho, v čo verí, a tiež mohlo hodnoverne ohlasovať evanjelium všetkým ľuďom².*

3 *Evanjelizácii druhých predchádza vlastná evanjelizácia, počas ktorej človek spoznáva, že Boh ho má rád. Rozhoduje sa pre verné nasledovanie jeho Syna Ježiša Krista, a tým pre svätosť svojho života, ktorá je predpokladom autentickej evanjelizácie³.*

4 *Radostná zvesť sa začína ohlasovať svedectvom vlastného života kresťana, lebo toto svedectvo a dobré skutky konané v nadprirodzenom duchu majú silu priťahovať ľudí k viere a k Bohu. K tomuto pristupuje aj ohlasovanie živého slova, lebo ten, kto prijal evanjelium, sa sám stáva jeho ohlasovateľom životom i slovom⁴.*

ZODPOVEDNOSŤ ZA EVANJELIZÁCIU

5 Na hlásanie evanjelia sú povolani všetci členovia Cirkvi. Túto svoju zodpovednosť za evanjelizáciu vykonávajú podľa stavov a poverenia.

6 Veriaci sú opätovne vyzvaní, aby zasvätili svoje sily do novej evanjelizácie, v ktorej ide o ohlasovanie evanjelia s novou silou a zápalom s presvedčením, že Ježiš Kristus, jediný Spasiteľ človeka, je ten istý včera, dnes a naveky.

7 Biskupi sú ustanovení za autentických učiteľov viery. S nimi sú spojení v evanjelizačnej službe kňazi, ktorí vystupujú v Kristovej osobe, aby vychovávali ľud vo viere a kázali Božie slovo. Rehoľníci povahou svojho Bohu zasväteného života, svedectvom chudoby, čistoty a poslušnosti sú výraznou formou evanjelizácie tak pre veriacich, ako aj pre nekresťanov⁵.

8 Osobitne dôležitým prostredím evanjelizácie je rodina a s ňou spojená výchova detí a mládeže. Rodičia nielenže učia svoje deti evanjelium, ale spolu s deťmi evanjelium aj žijú, čím sa rodina stáva hlásateľkou evanjelia pre ďalšie rodiny a spoločnosť.

9 Vlastným evanjelizačným poľom pre veriacich laikov sa stáva svet politický, hospodársky, sociálny, kultúrny a tiež oblasť vedy, umenia a spoločenských komunikačných prostriedkov⁶.

¹ Por. *Katechizmus Katolíckej cirkvi*, 851; KONGREGÁCIA PRE BOŽÍ KULT A DISCIPLÍNU SVIATOSTÍ, *Direktórium o ľudovej zbožnosti*, 87.

² Por. PAVOL VI., *Evangelií nuntiandi*, 15.

³ Por. JÁN PAVOL II., *Reconciliatio et poenitentia*, 9; *Ecclesia in Europa*, 49.

⁴ Por. PAVOL VI., *Evangelií nuntiandi*, 21-24.

⁵ Por. PAVOL VI., *Evangelií nuntiandi*, 68-69.

⁶ Por. PAVOL VI., *Evangelií nuntiandi*, 70-71.

SVÄTÉ PÍSMO

10 Evanjelizácia venuje zvýšenú pozornosť Božiemu slovu, ktoré odovzdávané vo Svätom písme je stále živé a účinné, má silu budovať Cirkev a veriacim dávať podiel medzi všetkými svätými⁷. Cirkev mala vždy v úcte Sväté písmo, ktoré zostáva jej pokladom a má v nej dominantné postavenie. Považuje ho za najvyššie pravidlo viery.

11 Sväté písmo ako nenahraditeľný nástroj pôsobenia Ducha Svätého v náboženskom živote veriacich má byť prítomné v domácnosti každej kresťanskej rodiny.

12 Jeho čítaním veriaci nadobúda plnšie poznanie Ježiša Krista a nachádza pokrm a silu pre plnenie svojho poslania. Toto čítanie má byť sprevádzané modlitbou, aby sa mohol rozvinúť dialóg medzi Bohom a človekom⁸.

13 Čítanie zo Svätého písma požadujú nielen liturgické slávenia, ale aj rôzne formy ľudovej zbožnosti, akými sú spoločne prežívaná Krížová cesta a ruženec⁹.

14 Poznávanie Svätého písma a jeho štúdium má byť jednou zo základných úloh formácie laikov¹⁰.

15 Klerici si majú prehĺbovať biblické vedomosti či už v rámci permanentnej formácie alebo osobnou lektúrou Svätého písma. Jeho štúdium a rozjímanie pomáhajú ohlasovateľovi v duchovnom a v kazateľskom raste a udržiavajú ho vo vernosti ku Kristovi a k Cirkvi.

16 Oživený záujem o Sväté písmo sa prejavuje čítaním v rodinách, aktivitami cirkevných hnutí, biblickými stretnutiami, biblickými súťažami a krúžkami.

OHLASOVANIE

17 Kristus ohlasuje Božie kráľovstvo prostredníctvom vytrvalého kázania, ktoré obsahuje Božie tajomstvá, jeho úmysly a prisľúbenia, a preto je schopné premeniť srdce a život človeka¹¹.

18 Veriaci majú právo na ohlasovanie a vysvetľovanie Božieho slova prostredníctvom biskupov, kňazov a diakonov. Ohlasovanie Božieho posolstva spásy je jednou z podstatných a základných úloh farára, kaplána, rektora kostola alebo duchovného správcu. Farár a rektor kostola sú zodpovední za ohlasovanie v ich kostole¹².

19 Služba slova sa opiera predovšetkým o Sväté písmo, tradíciu, liturgiu, magistérium a život Cirkvi. Pomocou nej ohlasovatelia celostne a verne predkladajú Kristovo tajomstvo, majú pred sebou dôstojnosť a slobodu človeka, ochranu života a rodiny¹³.

20 Ohlasovanie Božieho slova môže byť uskutočňované v rámci homílie, prostredníctvom katechetických kázní alebo inými formami ohlasovania.

HOMÍLIA

21 Prvoradé miesto v pastoračnej kazateľskej činnosti patrí homílii, ktorá je ako neoddeliteľná súčasť liturgie rezervovaná pre kňaza alebo diakona.

⁷ Por. DRUHÝ Vatikánsky koncil, *Dei verbum*, 21; JÁN PAVOL II., *Novo millennio ineunte*, 39.

⁸ Por. JÁN PAVOL II., *Ecclesia in Europa*, 65; DRUHÝ Vatikánsky koncil, *Dei verbum*, 25.

⁹ Por. KONGREGÁCIA PRE BOŽÍ KULT A DISCIPLÍNU SVIATOSTÍ, *Direktórium o ľudovej zbožnosti*, 89.

¹⁰ Por. *Katechizmus Katolíckej cirkvi*, 132.

¹¹ Por. PAVOL VI., *Evangelii nuntiandi*, 11.

¹² Por. *CIC*, kán. 762, 757 a 767 § 4.

¹³ Por. *CIC*, kán. 760 a 768 § 2.

22 Na základe posvätného textu sa v nej objasňujú pravdy viery, Božie prikázania a normy kresťanského života vo svetle a za pomoci Katechizmu Katolíckej cirkvi. Homília umožňuje chápať samotné liturgické slávenie a veriacemu sa na ňom aktívnejšie zúčastniť¹⁴.

23 Pre mnohých veriacich je nedeľná homília často jedinou príležitosťou na stretnutie s Božím slovom a s jeho aplikáciou pre konkrétny život.

24 Mnoho farností žije a vzrastá zásluhou nedeľných homílií, zvlášť tých, ktoré vyjadrujú hlbokú vieru kazateľa a sú preniknuté apoštolským zápalom. Viera závisí od hlásania: „Ako uveria v toho, o ktorom nepočuli? A ako počujú bez kazateľa?“ (Rim 10, 14). Veriaci právom očakávajú od kňazov ucelené hlásanie a hodnoverné vysvetľovanie Svätého písma.

25 Homíliu je potrebné predniesť v nedele a prikázané sviatky. Veľmi sa odporúča aj počas týždňa, a to zvlášť v adventnom či v pôstnom období alebo pri príležitosti sviatku či dôležitej udalosti¹⁵. Má byť starostlivo pripravená, primeraná úrovni poslucháčov, prednesená so zápalom a s Kristovou láskou, zvlášť vtedy, keď sa dotýka ľudských bolestí a slabostí.

26 Mnoho pokrstených, ale nepraktizujúcich či ľahostajných vo viere, sa stretáva s Božím slovom len pri príležitosti krstu dieťaťa, sobáša či pohrebu príbuzných, známych alebo spolupracovníkov. Dobre pripravená a prednesená homília sa pri týchto udalostiach môže pre niekoho z prítomných stať evanjelizačným podnetom k reflexii o vlastnom živote a o vzťahu k Bohu.

27 Homília nesmie obsahovať výčitky či hrozby adresované nepraktizujúcim katolíkom alebo neveriacim. Podobne homília nemá byť nástrojom neláskavého či konfliktného prístupu alebo zúctovania voči veriacim.

28 Homília má mať charakter misijný – podnecujúci k viere, katechetický – posilňujúci vieru a mystagogický – vovádzajúci do tajomstva Eucharistie a prostredníctvom nej do spoločenstva s Trojjediným Bohom.

RÔZNE EVANJELIZAČNÉ FORMY

29 Významnou formou evanjelizácie sú duchovné obnovy, duchovné cvičenia a farské misie, ktoré majú dôležitú úlohu v evanjelizačnom poslaní Cirkvi.

30 Duchovné obnovy či už pre celú farnosť alebo pre jednotlivé skupiny sa zvlášť odporúča usporiadať v advente a v pôste alebo pred významnými sviatkami a slávnosťami. Pôstne obdobie poskytuje vo väčších mestách a na pútnických miestach príležitosť pre pôstne kázne, ktoré sú zverené skúseným kazateľom.

31 Dôležitú úlohu pri obnove náboženského života vo farnosti plnia farské misie pod vedením kňazov, zvlášť rehoľných, ktorí majú primeranú pastoračnú skúsenosť. Farské či ľudové misie sú osobitným nástrojom reevanjelizácie celej farnosti, privádzajú k duchovnému obráteniu, upevňujú vo viere, sú nástrojom nápravy mravného života¹⁶.

32 Veriaci majú byť pravidelne informovaní o možnostiach vykonať si duchovné cvičenia. Kňazi majú svojim veriacim objasňovať tento prostriedok duchovného života a povzbudiť ich k účasti na nich.

¹⁴ Por. KONGREGÁCIA PRE BOŽÍ KULT A DISCIPLÍNU SVIATOSTÍ, *Direktórium o ľudovej zbožnosti*, 30; *Katechizmus Katolíckej cirkvi*, 132; *CIC*, kán 767 § 1.

¹⁵ Por. *CIC*, kán. 767 § 3.

¹⁶ Por. KONGREGÁCIA PRE BOŽÍ KULT A DISCIPLÍNU SVIATOSTÍ, *Direktórium o ľudovej zbožnosti*, 41-42.

33 K účinným metódam a formám evanjelizácie vo farnosti patrí stretnutie kňaza so svojimi veriacimi vo farnosti; spoločné náboženské podujatia ako sú púte, odpusty, ľudové misie, festivaly náboženských piesní a akadémie; hromadné oznamovacie prostriedky, počnúc farským bulletinom až po internet a iné.

MISIE AD GENTES

34 Misionársky zápal prvých kresťanov a ďalších ohlasovateľov Krista, ktorí v rozličných dobách išli k iným národom a do iných kultúr, má naďalej prenikať diecézne spoločenstvo. Horizonty a možnosti misií sa rozširujú a kresťania sú vyzvaní prejavíť apoštolskú odvahu, ktorá sa zakladá na dôvere v Ducha Svätého. On je hlavnou osobou misií¹⁷.

35 Každý veriaci v Krista a každá cirkevná inštitúcia sa má vyznačovať misionárskym úsilím: zvestovať Krista všetkým ľuďom.

36 Prvou a nenahraditeľnou formou misií je svedectvo kresťanského života, rodiny a spoločenstva, ktoré spočíva v úsilí napodobňovať božského Majstra v jeho postoji voči človeku a v láske k chudobným, malým a trpiacim¹⁸.

37 Partikulárna cirkev si je vedomá spoluzodpovednosti za misie *ad gentes*, je otvorená potrebám iných, usiluje sa o vzrast misionárskych povolání, modlí sa za misie a podporuje misionárov¹⁹.

38 Najdôležitejšou formou účasti je teda duchovná spolupráca: modlitba a obeta. S osobitným dôrazom sa vo farnostiach každoročne slávi misijná nedeľa, na mnohých miestach je spojená s misijnou animáciou.

39 Pre efektívnu misionársku prácu vo farnosti je dôležitý kontakt s konkrétnou misiou a s misionármi a tiež záväzok voči konkrétnej misii.

40 Je vhodné pozývať do farnosti tých, ktorí boli alebo sú priamo v misiách, aby svojim svedectvom informovali veriacich o misijnej činnosti v konkrétnych krajinách, a tak vzbudzovali zápal a ducha ochoty ešte väčšmi sa podieľať na šírení Božieho kráľovstva. K tomu prispieva aj časopis *Hlasy z domova a misií*.

41 Byť kresťanom, znamená podeliť sa tak o svoju vieru, ako aj o vlastný krajec chleba, teda byť solidárny aj v oblasti materiálnych potrieb. Veľkodušné dávanie je vždy inšpirované vierou. Kto si otvorí srdce aj ruky, ten svedčí o Kristovi.

42 Vyjadrením finančnej účasti na misiách je zbierka na misijnú nedeľu, viaceré spôsoby prispievania počas roka a tiež koledovanie detí vo vianočnom období.

43 Zvláštnu úlohu v misijnej formácii majú *Pápežské misijné diela*, ktoré roznečujú misijného ducha, vzbudzujú misijné povolania a sú nástrojom spolupráce medzi misionármi.

EVANJELIUM A KULTÚRA

44 Viera, ktorá sa nestala kultúrou, nebola ani plne prijatá, ani dôkladne premyslená, ani verne prežitá. Kultúrou rozumieme súhrn duchovných a materiálnych hodnôt, ktoré človek vytvára, aby cez ne vyjadril a rozvíjal svoj vzťah s prírodou, s inými ľuďmi a s nadprirodzenom. Stredobodom každej kultúry je postoj k najväčšiemu tajomstvu, k tajomstvu Boha²⁰.

¹⁷ Por. JÁN PAVOL II., *Redemptoris missio*, 30.

¹⁸ Por. JÁN PAVOL II., *Redemptoris missio*, 2-3.42.

¹⁹ Por. JÁN PAVOL II., *Redemptoris missio*, 77.

²⁰ Por. JÁN PAVOL II., *Centessimus annus*, 24.

45 Kresťan prostredníctvom svojho životného štýlu, ktorý je svedectvom evanjelia a solidárnosti s ľuďmi a tiež ohlasovaním Ježiša Krista, zasahuje do svojej kultúry²¹. Tvorbou kresťanského umenia napomáha šíreniu evanjeliovej pravdy a k rastu v láske k Bohu, usiluje sa vyjadriť Božiu krásu, vzdáva úctu a chválu jeho velebe a pozdvihuje ľudské srdce k Bohu.

46 Živým svedectvom po stáročia ohlasovanej viery v Krista zostávajú kultúrne dobrá Cirkvi. Bezprostrednú zodpovednosť za ich udržiavanie, múdre využívanie a sprístupňovanie má farnosť na čele s farárom. Tomu napomáhajú aj smernice vydané diecéznym biskupom.

47 V línii Ježišových slov a gest sa zrodilo kresťanské umenie. Cirkev, podnecovaná sláviť Eucharistiu v podmienkach hodných takého veľkého tajomstva, sa vždy usilovala zdôrazniť vnútorný postoj zbožnosti a tiež jej vonkajší prejav. Investovala to najlepšie, aby vyjadrila svoj adorujúci úžas nad nesmiernym darom Eucharistie. V Eucharistii priamo alebo nepriamo našli motív veľkej inšpirácie architektúra, sochárstvo, maliarstvo a hudba a nechali sa viesť týmto kresťanským tajomstvom²².

48 Sakrálne umenie – umelecká činnosť, ktorá je zameraná na nekonečnú Božiu krásu – vrcholí v chrámovom umení.

49 Pri stavbe a obnove kostolov sa majú zachovať zásady liturgie a posvätného umenia a tiež partikulárne normy. Týka sa to dôstojnej a účelnej výstavby kostolov, formy a stavby oltárov, umiestnenia a bezpečnosti svätostánkov, primeranej a zodpovednej úpravy krstiteľníc, ako aj vhodnosti svätých obrazov²³.

50 Odporúča sa zriadiť arcidiecézne múzeum sakrálneho umenia, v ktorom by sa zhromažďovali a uchovávali vzácne historické a umelecké predmety z jednotlivých farností, ktoré sa už nepoužívajú pri bohoslužbách.

51 Veriaci nech si cenia a strážia hodnoty kresťanského umenia vo svojich farnostiach, či už je to literatúra, hudba, maliarstvo, sochárstvo alebo architektúra, lebo krása umenia je akoby odrazom Božieho Ducha, je kľúčom k tajomstvu a pozvaním dopátrať sa Božej tváre²⁴. Boh je najhlbším inšpirujúcim zdrojom, ktorý v celých dejinách spásy kultivuje človeka.

Deklaráciu o evanjelizácii
schvaľujem a nariaďujem jej zverejnenie
pre dobro Košickej arcidiecézy.
V Košiciach, dňa 25. novembra 2006
✠ Mons. Alojz TKÁČ, arcibiskup-metropolita

²¹ Por. JÁN PAVOL II., *Redemptoris missio*, 53.

²² Por. JÁN PAVOL II., *Ecclesia de Eucharistia*, 48-49.

²³ Por. DRUHÝ Vatikánsky koncil, *Sacrosanctum concilium*, 122 a 128; CIC, kán. 1216.

²⁴ Por. JÁN PAVOL II., *Ecclesia in Europa*, 60.